

کتابدار بالینی در تصمیمات پزشکی نقش دارد

کبیری: در عرصه بهداشت، اصلی‌ترین کارکرد کتابداری بالینی ارائه اطلاعات است. کتابدار بالینی فردی حاضر در گروه درمانی است و حتی در تصمیم‌سازی‌های بالینی نقش دارد. کتابداری بالینی میان‌رشته‌ای است و دانشجوی این رشته نیاز به کسب اطلاعات در زمینه‌های مختلف دارد. برای شناسایی جایگاه واقعی کتابداری بالینی، آسیب‌شناسی این رشته ضروری به نظر می‌رسد.

وی افزود: جای کتابدار بالینی در بیمارستان‌های ما خالی است، در حالی که منابع اطلاعاتی قابل توجه وجود دارد و جامعه پزشکی نیز نسبت به استفاده از این منابع اعلام نیاز می‌کند؛ حلقه واسط در این میان کتابدار بالینی است. هدف اصلی در این نشست، تأکید بر اهمیت جایگاه کتابدار بالینی در عرصه تأمین اطلاعات بالینی در بیمارستان‌ها است که البته بر جامعه پزشکی ما و دنیا این جایگاه پوشیده نیست.

این مقام مسئول در وزارت بهداشت ادامه داد: چه مواعی در کشور وجود دارد که کتابداری بالینی به مفهوم کلمه شکل نگرفته است، در حالی که سال‌هاست این رشته که امروز در مقطع دکترا نیز تدریس می‌شود، دانش‌آموختگانی را تربیت می‌کند، اما این افراد نتوانستند در بیمارستان‌های ما نقش خود را ایفا کنند. کبیری گفت: وزارت بهداشت آمادگی دارد علاوه بر حوزه آموزش، زیرساخت‌های لازم برای تقویت جایگاه کتابداری بالینی را تأمین کند.

آیا کتابدار بالینی در نظام تحول سلامت جایگاهی دارد؟

فریدون آزاده، عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران: مقوله کتابدار بالینی باید از جنبه‌های مختلف مانند آموزشی و اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد. کتابدار بالینی، جزئی از مجموعه نظام سلامت است. وقتی درباره کتابدار بالینی بحث می‌کنیم، باید پاسخ دهیم که آیا نقش وی در نظام تحول سلامت دیده شده یا خیر؟ باید از لحاظ نظری به کتابداری بالینی نگاه کرده و فعالیت‌های پژوهشی صورت گرفته غرب درباره کتابدار بالینی را بررسی کنیم.

کتابداری بالینی با نقطه ایده‌آل خود یعنی آشنایی کامل با اصطلاحات پزشکی و تخصصی و جستجو برای پیدا کردن بهترین و مستندترین اطلاعات فاصله زیادی دارد. عمده دلیل این فاصله تا نقطه آرمانی، فقدان مبانی نظری در این حوزه است. امروزه به دلیل پیشرفت‌های سریع در حوزه پزشکی و نیاز پزشکی به کسب دانش روز، موضوع کتابدار بالینی اهمیت بیشتری پیدا کرده است؛ کتابداری بالینی موضوعی جدا از پزشکی نیست. بنابر نیازهایی که در تدریس رشته کتابداری بالینی احساس شده، سرفصل‌های جدید در حال تدوین است.

البته این سرفصل‌های جدید حلال مشکلات ما نخواهد بود، بلکه ما به یک ارزیابی درون‌گروهی نیاز داریم تا براساس آن به شناختی از مدرسان این رشته دانشگاهی برسیم؛ ارزیابی درون‌گروهی در چند سال گذشته صورت نگرفته است. باید برای کتابدار بالینی دوره بازآموزی در نظر گرفته شود.

وی در ادامه عنوان کرد: کتابخانه خاستگاه ارتقاء سواد سلامت کتابدارهاست. اگر در نظام تحول سلامت نقش کتابدار بالینی دیده شود، تأثیر آن در ارتقاء سواد سلامت به عمق رو ستها پیش خواهد رفت. کتابدار بالینی می‌تواند همراه گروه پزشکی خانواده در نقاط مختلف کشور با بسته‌های آموزشی حاضر شود و اطلاعاتی درباره پیشگیری، بارداری، اعتیاد و ایدز را در اختیار افراد قرار دهد.

خلاء وجود کتابدار پزشکی در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

لیلا نعمتی انارکی، رئیس کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی تهران: موضوع خلاء وجود کتابدار پزشکی، چند سالی است که در حوزه وزارتی احساس شده است و یکی از نمونه‌های بارز آن اجرایی شدن طرح نیروی انسانی است که امکان جذب دانش‌آموختگان رشته کتابداری بالینی را فراهم می‌کند.

وی با نگاهی آسیب‌شناختی به مقوله جایگاه کتابداران بالینی افزود: بین علم و عمل فاصله وجود دارد. یکی از مهم‌ترین معضلات کتابداران بالینی حداقل در دانشگاه علوم پزشکی ایران، وجود افراد غیرمتخصص در حوزه کتابداری بالینی است و علاوه بر این افراد با تجربه نیز حرکت جدی از خود نشان نمی‌دهند. بین پزشکان و کتابدارها نیز فاصله قابل توجهی وجود دارد. برای جبران این فاصله به برگزاری چند کارگاه اقدام کردیم که متأسفانه با حداقل افراد برگزار شد و مهم‌ترین دلیل آن نیز کمبود وقت جامعه پزشکی است. فعالیت کتابدار بالینی شامل فراهم‌آوری اطلاعات با کیفیت مربوط به بیمار از طریق حضور مستقیم در بخش‌های بیمارستانی و در جهت بهبود سطح تصمیمات پزشکی و بالینی است. کتابدار بالینی با حضور در بخش‌های بیمارستان به طور مستقیم نیازهای اطلاعاتی پزشکان را دریافت نموده و با جستجوی دقیق و مناسب، مباحث را در اسرع وقت در اختیار آنها قرار می‌دهد. بنابراین در صرفه‌جویی در وقت پزشکان، ارائه اطلاعات مرتبط و مفید و خدمات با کیفیت بالا موثر است. همچنین نقش کتابداران و اطلاع‌رسانان پزشکی در تحقق عملکرد مبتنی بر شواهد با توجه به توانایی‌های آنها از جمله مهارت در جستجو و بازبایی شواهد علمی و ارائه آن به متخصصین بسیار حائز اهمیت است. در راستای گسترش پزشکی مبتنی بر شواهد (EBM) و ارائه اطلاعات به موقع و مرتبط با نیاز محققان این حوزه نقش و حضور چشم‌گیر کتابداران و اطلاع‌رسانان بالینی در کنار محققان جزء لاینفک این حرکت علمی محسوب می‌شود.